

ZARZĄDZENIE NR 141/2026
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
w Lublinie
z dnia 11. czerwca 2026 r.
w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody
„Wygon Grabowiecki”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 13 ze zm.)

zarządza się, co następuje:

- § 1. Ustanawia się na cztery lata zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Wygon Grabowiecki”, zwanego dalej „rezerwatem”.
- § 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:
- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń i ich skutków, które są określone w załączniku nr 1 do zarządzenia;
 - 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów i gatunków zwierząt, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, które są określone w załączniku nr 2 do zarządzenia;
 - 3) wskazanie obszarów objętych ochroną czynną.
- § 3. Nadzór nad wykonaniem zarządzenia sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody w Lublinie.
- § 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie

Beata Siewicz

Załącznik nr 1 do zarządzenia nr 1412.026
Regionalnego Dyrektora Ochrony
Środowiska w Lublinie
z dnia 17. czerwca 2026 r.

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń i ich skutków.

Lp.	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków
1.	Zagrożenie istniejące wewnętrzne: sukcesja roślinności zielonej oraz drzew i krzewów, prowadząca do pogarszania się warunków siedliskowych dla kolonii zwartej susła perełkowanego w przypadku jego reintrodukcji.	Utrzymanie użytkowania kośno-pastwiskowego siedliska susłów na obszarze rezerwatu.
2.	Zagrożenie istniejące wewnętrzne i zewnętrzne: nadmierny wzrost liczebności lokalnej populacji lisów zagrażający kolonii zwartej susła perełkowanego w przypadku jego reintrodukcji.	Redukcja liczebności lokalnej populacji lisów.

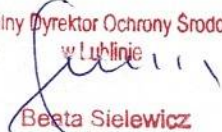
Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie

Beata Sielewicz

Załącznik nr 2 do zarządzenia nr 1412/2026
Regionalnego Dyrektora Ochrony
Środowiska w Lublinie
z dnia 14 czerwca 2026 r.

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów i gatunków z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1.	Dwu lub trzykrotne koszenie roślinności zielonej w okresie od 1 maja do 15 października, z zebraniem i wywiezieniem skoszonej biomasy poza obręb rezerwatu lub/i zużyciem jej gospodarczo w jakikolwiek inny dopuszczony przez prawo sposób.	do 2 ha	gmina: Grabowiec obręb: Góra Grabowiec działki o nr ewid.: 2613, 3024 (część północna i środkowa); 3025 (część północna i środkowa)
2.	Odstrzał lisów w lokalnej populacji.	do 20 szt.	teren rezerwatu i obszar w promieniu do 2 km od granicy rezerwatu
3.	Prowadzenie monitoringu efektywności wykonanych zadań.	cała powierzchnia rezerwatu	teren rezerwatu

Regionalny Dyktor Ochrony Środowiska
w Lublinie

Beata Siewicz

Załącznik nr 3 do zarządzenia nr 141/2026
Regionalnego Dyrektora Ochrony
Środowiska w Lublinie
z dnia 17. czerwca 2026 r.

Mapa z lokalizacją działań ochronnych w rezerwacie przyrody „Wygon Grabowiecki”

Objaśnienia

- granica rezerwatu przyrody
- koszenie roślinności zielnej

Regionalny Dyktor Ochrony Środowska
w Lublinie
Beata Siewicz

UZASADNIENIE

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Wygon Grabowiecki” wynika z art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz.U. z 2026 r. poz. 13 ze zm.), zgodnie z którym dla rezerwatów przyrody, do czasu ustanowienia planu ochrony regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze zarządzenia, zadania ochronne.

Rezerwat przyrody „Wygon Grabowiecki”, o powierzchni 6,38 ha, został utworzony na podstawie Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dn. 11 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M. P. z 1995 r. Nr 5, poz. 62). Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych stanowiska susła perełkowanego.

Ze względu na występowanie susła perełkowanego, gatunku z Załącznika II Dyrektywy 92/43/EWG, na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 510) obszar rezerwatu objęty został ochroną w formie obszaru Natura 2000, jako obszar specjalnej ochrony siedlisk Wygon Grabowiecki PLH060027.

Maksymalną liczebność susłów, przy intensywnym użytkowaniu pastwiska zanotowano na tym obiekcie na przełomie lat 80. i 90. XX wieku. Inwentaryzacje prowadzone po roku 2000 wykazywały postępujący spadek liczebności susłów, który doprowadził do ich wyginięcia w obrębie rezerwatu.

Przyczyną wyginięcia susłów na terenie rezerwatu było nałożenie się negatywnych czynników, które w znaczący sposób pogarszały warunki siedliskowe. Stan ten był ściśle związany z daleko postępującymi zmianami w sposobie użytkowania pastwisk. Po stopniowym ograniczaniu wypasu na terenie rezerwatu, zaniechano go całkowicie w latach 90. ubiegłego wieku. Doprowadziło to do zaawansowanej sukcesji i przekształcenia siedliska w całkowicie nieprzydatne do zasiedlenia przez susły. Realizowane w ramach kolejnych wieloletnich projektów ochronnych zadania miały na celu odtworzenie odpowiednich warunków siedliskowych. Rekultywowano i podsiewano powierzchnie trawiaste zasiedlane przez susły w kierunku odtworzenia właściwych muraw pastwiskowych, które zapewniałyby susłom odpowiednią bazę pokarmową. Równolegle prowadzono kompleksowe usuwanie wieloletniego podrostu drzew i krzewów. Stale prowadzono również cykliczne zabiegi konserwatorskie w postaci dotowanych koszeń i wypasu oraz redukcyjny odstrzał lisów. Niestety niewielka liczebność susłów, wynosząca od kilku do kilkunastu osobników, nie pozwoliła na odtworzenie kolonii. Prawdopodobnie podstawową przyczyną tego stanu stała się zbyt mała liczebność susłów w ostatnich latach, które tworzyły jedynie jeden klan rodzinny. Jest to zdecydowanie niekorzystne zjawisko, które skutkuje chowem wsobnym i stałym ograniczeniem zmienności genetycznej, przekazywaniem genów letalnych oraz ograniczeniem rozrodu. Również ekstremalne warunki pogodowe, jakie panowały w tym newralgicznym okresie skutecznie ograniczyły możliwość reaktywacji kolonii z niewielkiej liczby osobników.

Obecnie po rekultywacji oraz po systematycznej realizacji zabiegów ochrony czynnej (koszenie i nawożenie) warunki siedliskowe należy uznać za optymalne. W związku

z powyższym, teren rezerwatu należy utrzymywać w stanie odpowiednim do odtworzenia kolonii susłów perełkowanych, co wiąże się z utrzymaniem właściwych warunków siedliskowych.

Głównym zagrożeniem w rezerwacie jest zaniechanie kośno-pastwiskowego użytkowania, prowadzące do zarastania terenu roślinnością zielną i podrostem drzew i krzewów, co powoduje pogorszenie warunków siedliskowych dla potencjalnej kolonii susłów perełkowanych. Jednym z podstawowych warunków, jakie musi spełniać siedlisko susła perełkowanego, gatunku dla którego bardzo ważne jest szerokie pole obserwacji, jest poza odpowiednim składem gatunkowym murawy, systematyczne utrzymywanie jej na niskim poziomie.

W związku z powyższym, dla zachowania walorów przyrodniczych rezerwatu, niezbędne jest prowadzenie czynnej ochrony polegającej na koszeniu i ewentualnym wypasie murawy. Ewentualne wypasanie murawy należy prowadzić w oparciu o stado krów lub innych kopytnych zwierząt gospodarskich, których obsada, w miarę możliwości, zostanie dostosowana do powierzchni w oparciu o liczbę przeliczeniową wg współczynnika przeliczania sztuk rzeczywistych na DJP. Przy wykonywaniu koszeń należy zachować odpowiednią wysokość murawy. Niedopuszczalne jest zbyt niskie koszenie prowadzące do niszczenia murawy lub pozostawienie trawy zbyt wysokiej. Jej wysokość po skoszeniu powinna być zbliżona do wysokości trawy po wypasie krów. Natomiast skoszona biomasa powinna zostać zebrana i wywieziona poza teren rezerwatu lub/i zużyta gospodarczo w jakikolwiek inny dopuszczony przez prawo sposób.

W sąsiedztwie rezerwatu stwierdzono nadmierny wzrost liczebności lokalnej populacji lisów. Drapieżniki te zagrażają populacjom susła perełkowanego, szczególnie tym niewielkim, m.in. znajdującej się w okolicy kolonii zasiedlającej rezerwat „Gliniska” i w związku z tym należy wykonać odstrzał lisów na terenie rezerwatu oraz w pobliżu jego granic.

Wykonanie zaplanowanych zabiegów ochronnych przyczyni się do stworzenia i zachowania optymalnych warunków do odtwarzania lokalnej kolonii susłów perełkowanych, poprzez planowaną reintrodukcję tych zwierząt w rezerwacie. Termin przeprowadzenia ww. reintrodukcji uzależniony jest od liczby osobników w populacjach źródłowych, tj. tych z których mogą być odławiane susły do przesiedlenia.

Zaplanowane zabiegi ochronne wpisują się w zadania ochronne obszaru Natura 2000 Wygon Grabowiecki PLH060027 ustanowione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wygon Grabowiecki PLH060027 (Dz. Urz. Woj. Lubel. z 2014 r. poz. 2334 ze zm.).

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie posiada zapewnienie finansowania zadań ochronnych objętych niniejszym zarządzeniem ze środków Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021- 2027 (FENIKS) w ramach projektu pn.: „Wdrażanie działań z zakresu ochrony czynnej na obszarach Natura 2000”.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie

Beata Siewicz